

Datum:

2025-10-21

Diarienummer:

MN-2025-9701

Remiss Infrastrukturdepartementet - Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen

STK-2025-1428

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Miljönämnden ser behov av att planen förtydligas i flera delar, särskilt gällande klimatmål, miljökonsekvenser och uppföljning av planens miljönytta.

Nämnden vill se större investeringar i underhåll och kapacitet av järnvägen, särskilt med tanke på Fehmarn Bält-förbindelsen. Nämnden ifrågasätter prognosen om ökat inrikesflyg eftersom den kan gynna ett transportslag med höga utsläpp.

Miljönämnden efterlyser tydligare analyser kring förlorade naturvärden, vattenförekomster och kompensationsåtgärder, samt konstaterar att endast en mycket liten del av budgeten är avsatt för miljö- och klimatsatser.

Vidare noteras en bristande transparens i hur miljönyttor beräknas och hur planens miljöeffekter ska följas upp. Slutligen, miljönämnden anser att utbyggnaden av E6:an bör stärka kollektivtrafiken snarare än öka vägkapaciteten för biltrafik.

Yttrande

Miljönämnden understryker att det är av avgörande betydelse att järnvägs- och kollektivtrafiksatsningar i Malmö och Skåne ges en tydlig prioritet i den nationella planen, med ett genomförande inom en snävare tidsram. En accelererad tidsplan är nödvändig för att möjliggöra en hållbar omställning av transportsystemet, minska beroendet av fossila drivmedel och motverka ökade klimatutsläpp och miljöbelastning.

Skåne utgör en strategiskt viktig region med hög befolkningstillväxt, omfattande pendling och gränsöverskridande trafikflöden. För att möta det ökande transportbehovet, både inom Sverige och till och från grannländer och kontinenten, och samtidigt uppnå klimatpolitiska mål krävs att investeringar i

kapacitetsstark infrastruktur som minskar klimatpåverkan prioriteras och realiseras inom kort.

Genom att tidigarelägga genomförandet av namngivna objekt i planen inom järnväg och kollektivtrafik i Skåne skapas förutsättningar för ett mer resilient transportsystem, ökad tillgänglighet och minskad miljöpåverkan i en region med stor betydelse för både nationell och internationell mobilitet.

Miljönämnden ser behov av tydligare resonemang och konsekvensbeskrivning kring effekterna av Fehmarn Bält-förbindelsen. För Skånes del kommer förbindelsen ökade godsflöden, med risk för ökade lastbilsflöden om inte kapacitetsförbättringar i järnvägen görs i rask takt och i större omfattning.

Tåg och flyg

Det finns en tydlig satsning på järnväg vilket är positivt ur klimatsynpunkt. Men som Trafikverket själva konstaterar är underhållsskulden för järnvägen återbetalad först 2050 och för vägtrafik under planperioden. Miljönämnden anser att underhållet av järnväg bör prioriteras högre för att snabbare minska underhållsskulden och stärka klimatsmarta transportalternativ.

Flygresor representerar en stor del av de konsumtionsbaserade utsläppen och Trafikverket prognostiserar ett ökat resande med inrikesflyg med 9 procent trots att trenden 2000–2019 var en minskning av transportslaget med 6 procent. Miljönämnden efterfrågar en tydligare motivering till prognosen, eftersom en överskattning kan riskera att gynna ett transportslag med mycket höga utsläpp av växthusgasutsläpp och där byte mot bränsle med mindre klimatpåverkan ännu inte har kommit i gång.

Pendling, kollektivtrafik och cykel

Miljönämnden vill se en högre ambition gällande kollektivtrafik och cykel i planen, framför allt ur ett pendlingsperspektiv. Malmö har byggt ut både cykel- och kollektivtrafik och vi har haft ett betydligt lägre utsläpp av växthusgaser de senaste åren jämför med andra storstäder.

Riksrevisionens granskning visar att cykelinfrastrukturen brister, särskilt på statliga vägar där regeringen och Trafikverket inte har prioriterat cykelåtgärder i den nationella transportplanen. Brist på helhetsgrepp, otydliga regelverk och svagt kunskapsunderlag hos Trafikverket och Transportstyrelsen har dessutom hindrat en effektiv utveckling av cykelnätet i men även mellan tätorter. För att få till en effektiv och hållbar pendling behöver det finnas en utbyggd kollektivtrafik och möjlighet till att pendla med andra trafikslag med liten klimatpåverkan.

I planen beskrivs att stadsmiljöavtalen har bidragit ökat resandet med gång-, cykel- och kollektivtrafik och att biltrafiken minskat. Utifrån de positiva effekterna ser miljönämnden gärna att dessa inte upphör efter 2029, vilket är förslaget i planen.

Vatten och miljö

Miljönämnden bedömer att Trafikverket bör ha en högre ambition gällande miljö och föroreningar av mark och vatten. Det saknas ett tydligt resonemang och analys kring hur förlorade naturvärden ska kompenseras. Planförslaget kommer att åtgärda en betydande andel av de högst prioriterade bristerna vad gäller risk för påverkan på vattenförekomster, av betydelse för dricksvattenförsörjningen, men vattenförekomster av ekologisk betydelse kan åtgärdas i mindre utsträckning. Miljönämnden saknar ett resonemang kring varför vattenförekomster av ekologisk betydelse inte kan prioriteras.

Miljönämnden är positiv till den föreslagna forskningen inom klimat-, miljö- och naturpåverkan.

Luft

Miljönämnden anser att en mycket begränsad del av planens totala budget är öronmärkt för miljö och klimatinsatser, endast 0,2 av 1171 miljarder. Det är dessutom inte tydligt vilka projekt som ska finansieras och vad som innefattas av de åtgärder som ska ta hänsyn till miljö och hälsa. Vissa analyser om ökade partikelhalter förekommer, men i samband med dessa finns inga namngivna investeringar. Insatser för att minska eller motverka luftföroreningar har till synes en mycket låg prioritet i Trafikverkets planering och miljönämnden vill se att de prioriteras högre.

Uppföljning och miljömål

En styrka i planförslaget är att miljömålen generellt är en integrerad del. Samtidigt behöver det säkerställas att klimatmålen följs upp med tydliga indikatorer för utsläppsminskningar. En svaghet i planförslaget är en brist på transparens kring hur miljönyttor beräknas, vilket försvårar bedömningen av planens hänsyn till miljömålen. Det finns inom miljöområdet flertalet effekter som är svåra att kvantifiera. Detta riskerar att leda till att insatser för att i högre grad skydda natur och miljö felaktigt bedöms som icke lönsamma, då planens prioriteringar av resurser i hög grad utgår ifrån samhällsekonomiska nyttokostnadsanalyser och miljönyttor riskerar att undervärderas.

Miljönämnden ser behov av en mer transparent redovisning av planens samlade klimatpåverkan och dess bidrag till Sveriges klimatmål.

Stadsplanering

En utbyggnad av E6:an mellan Trafikplats Alnarp och Trafikplats Lomma bör inriktas på att stärka kollektivtrafikens framkomlighet i stället för att fokusera på att öka vägkapaciteten för biltrafik, exempelvis genom att reservera det extra körfältet för buss- och samåkningstrafik. En ökad vägkapacitet genom utbyggnad till tre körfält riskerar att på sikt generera mer trafik.

MalmöLundregionens yttrande

Det tas för närvarande fram ett gemensamt yttrande från MalmöLundregionen, vilket planeras att antas av MalmöLundregionens styrelse 25 november 2025. Som grund för ställningstagandet ligger stadens mål om att vara klimatneutral 2030. Hänsyn till både lokala och nationella mål om klimatneutralitet förväntas genomsyra planeringen av transportinfrastrukturen på regional och nationell nivå.

Ordförande

Sofia Hedén